

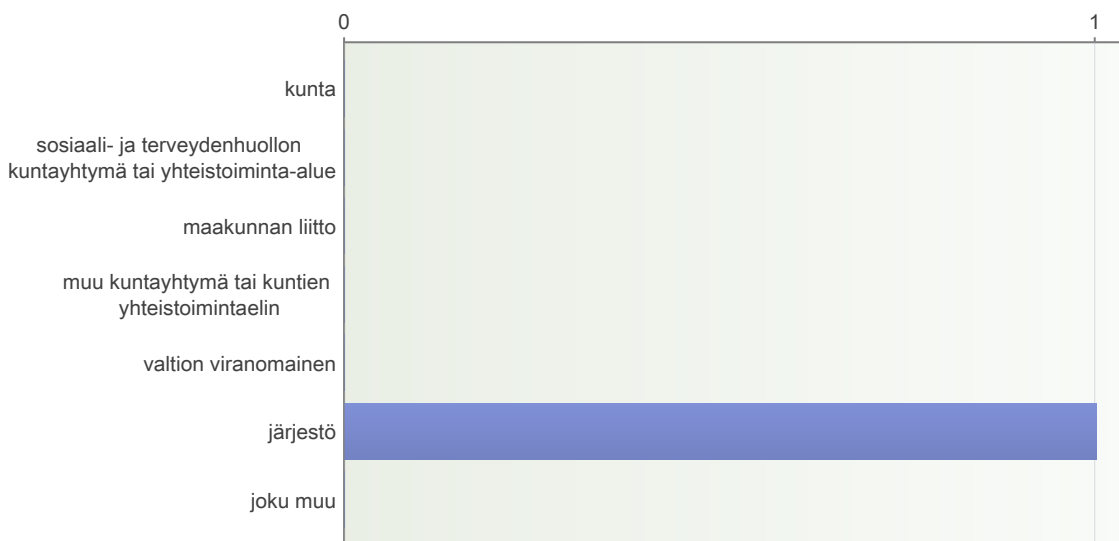
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Elinkeinoelämän keskusliitto EK	Kari Jääskeläinen	kari.jaaskelainen@ek.fi		

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- EK katsoo, että esitys antaa hyvät mahdollisuudet lisätä palvelujen yhdenvertaista saatavuutta sekä parantaa erityisesti perustason sosiaali- ja terveystalouden palvelujen saatavuutta. Palveluiden saatavuudella on vaikutusta väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen, mutta koska taustalla on palveluiden saatavuuden erojen lisäksi myös sosioekonomiseen asemaan liittyviä tekijöitä sekä merkittäviä eroja terveyttä ja hyvinvointia edistävissä elämäntavoissa, eivät palvelut yksinään riitä poistamaan terveys- ja hyvinvointieroja, vaan tähän tarvitaan myös osallisuutta ja terveitä elämäntapojen valintaa edistäviä toimia.

EK:n mielestä keskeisen tärkeää on, että järjestelmän kannustinrakenteet ohjaavat kaikkia osapuolia, siis järjestäjä, palveluntuottajia ja yksittäisiä kansalaisia suuntaan joka tukee ehkäisevää toimintaa sekä tehokasta ja vaikuttavaa toimintaa/hoittoa.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Sote-uudistuksella tavoitellaan 3 miljardin euron pitkän aikavälin säästövaikutusta. Kyse ei ole leikkauksesta vaan kustannusten kasvun hillitsemisestä palvelujärjestelmää ja sen toimintaa kehittämällä. EK:n arvion mukaan mainittu säästöavoite voidaan saavuttaa, mikäli palvelujen volyymikehitys noudattaa lakiluonnoksessa määritettyjä periaatteita ja maakuntaindeksin perusteet kehittyvät tulevaisuudessa samalla tavalla kuin viimeiset 20 vuotta.

EK pitää myönteisenä, että lakiehdotukseen sisältyy mainittu kustannusrajoite. Kansalaisten tulotason kasvaessa hyvinvointipalvelujen kysyntä yleensä kasvaa nopeasti. Myös sote-uudistukseen ytimeen lukeutuva valinnan vapaus tarvitsee rajoitteen, joka pitää huolen siitä, että kustannukset eivät karkaa palveluiden saatavuuden parantuessa.

Lakiluonnoksessa esitetty kustannusrajoitteen taso on kannatettava, sillä sotemenojen on arvioitu kasvavan keskimäärin vuosittain noin 4,4 prosenttia vuoteen 2029 mennessä. Kustannusrajoitus on asetettu selvästi tätä tiukemmaksi, arviolta 2½ - 3 prosentin tasolle, riippuen maakuntaindeksin kehityksestä. On huomattava, että väestön ikääntymisestä aiheutuva palvelutarve kasvaa ensi vuosikymmenellä todennäköisesti nopeasti.

EK pitää ongelmallisena, että mikään asiantuntijataho ei ole esittänyt laskelmia, miten mainitut 3 mrd euron säästöt konkreettisesti saadaan aikaan. EK:n arvion mukaan keskeisiä tekijöitä säästöjen aikaansaannissa on palvelujen järjestäjän ja tuottajan eriyttäminen, asiakkaan valinnan vapaus ja sen aikaansaama palvelutuottajien välisen kilpailun lisääntyminen. Säästöjä voi myös syntyä palvelujen digitalisoinnilla, avohoidon yleistymisellä laitoshoidon kustannuksella ja ennaltaehkäisevän terveydenhoidon lisäämisellä. Myös maakuntauudistukseen sisältyvä järjestäjien koon kasvu ja lukumäärän supistuminen tuo säästöjä.

EK myös esittää huolensa, kuinka hyvin mainittu kustannusrajoite toimii käytännössä. Jos maakunta ylittää kustannusrajoitteen ja sillä ei ole taloudellisia edellytyksiä selviytyä tehtävistään, se voi arviointimenettelyn jälkeen joutua yhdistymään toiseen maakuntaan. Toistaiseksi on epäselvää, kuinka tehokkaasti tämä kannustaa hyvään talouden pitoon ja ennaltaehkäisee kustannusrajoitteen ylityksiä.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Kyllä pääosin. Tosin maakuntahallinnossa tulee huolehtia, että päätöksenteko ja hallinto eivät saa muodostua liian raskaaksi.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

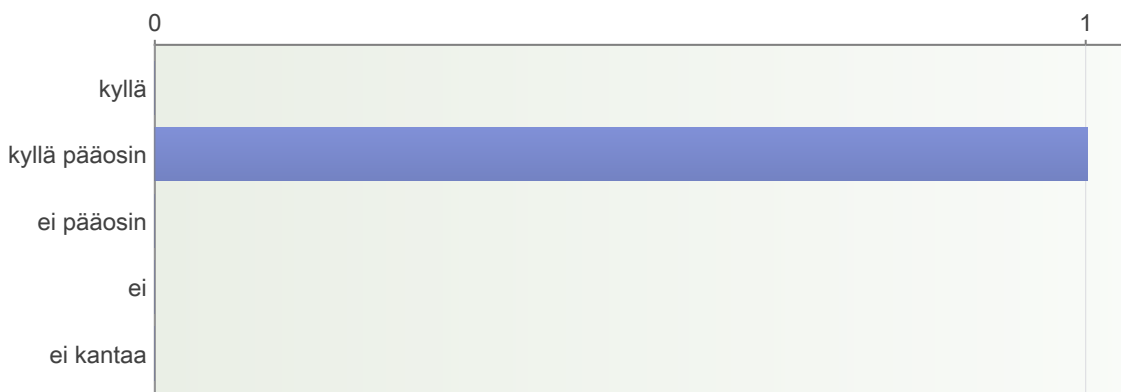
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

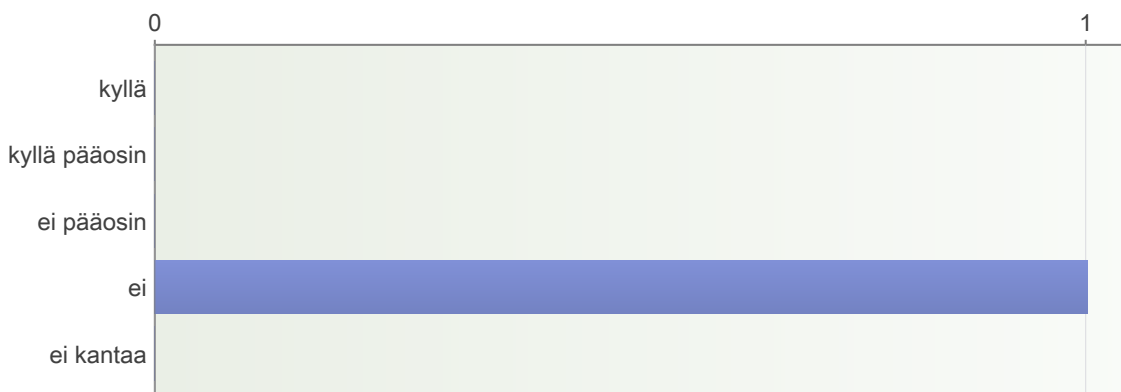
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

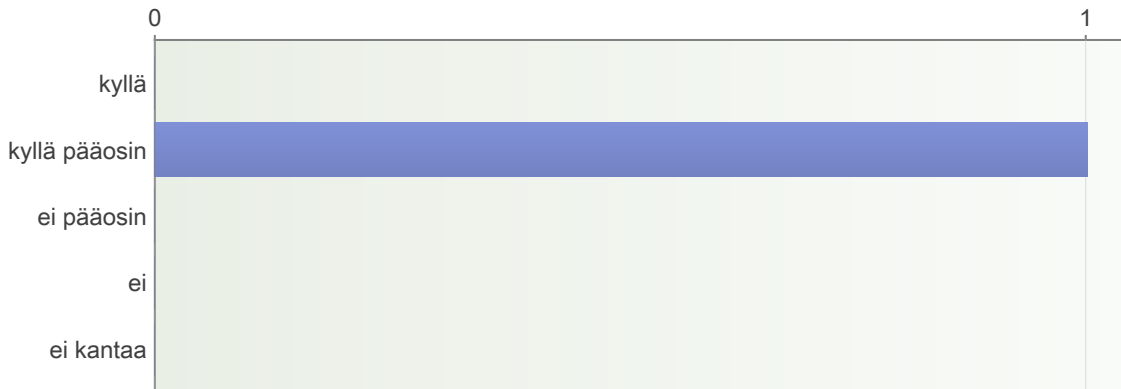

Avoimet vastaukset: ei

- EK:n mielestä ei ole. Maakuntalain 9 luvussa kuvataan kyllä palvelulaitoksen hallintoon liittyvät seikat perusteellisesti, mutta varsinainen tuottamisen organisoinnin kuvaus jää hyvin niukaksi. Palveluiden oman tuottamisen tapoja ei kuvata, eikä palveluiden hankkimiselle määritellä muita kriteerejä, kuin se että maakunta voi velvoittaa palvelulaitoksen hankkimaan tietyin edellytyksin maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvia palveluita muilta tuottajilta. Tuottamisen ja tilaamisen erottaminen on kuvattava selkeästi, toisaalta tämä tapahtuu luontevammin järjestämislain puolella. Maakunnan ei tule delegoida järjestämistehtäviä palvelulaitokselle, vaan palvelulaitoksen ja sen tytäryhteisöjen tulee olla puhtaasti tuotanto-organisaatioita.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi voivat ohjata maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksen mukaisesti. EK pitää perusteluna, että maakunnilla ei ole kuntien tapaan verotusoikeutta, vaan niiden tulonlähteenä on valtion rahoitus sekä asiakas- ja käyttömaksut. On myös perusteltua, että maakuntien taloudellinen ohjaus toteutetaan osana Julkisen talouden suunnitelmaa, jolloin maan hallituksella säilyy finanssipolitiikan kokonaisohjaus. Maakuntalakiin sisältyvä kustannusrajoite toteutuessaan johtaa 3 miljardin säästöihin. Epäselvää kuitenkin on, toimiiko menorajoite käytännössä, koska säästöihin tosiasiallisesti vaikuttavat tekijät säädetään myöhemmin. Maakuntalakiin sisältyvä selvitysmenettely ja maakuntien mahdollinen yhdistyminen on merkittävä ohjauskeino. Nähtäväksi kuitenkin jää, kuinka korkeaksi muodostuu kynnyksen maakuntien yhdistymisellä.

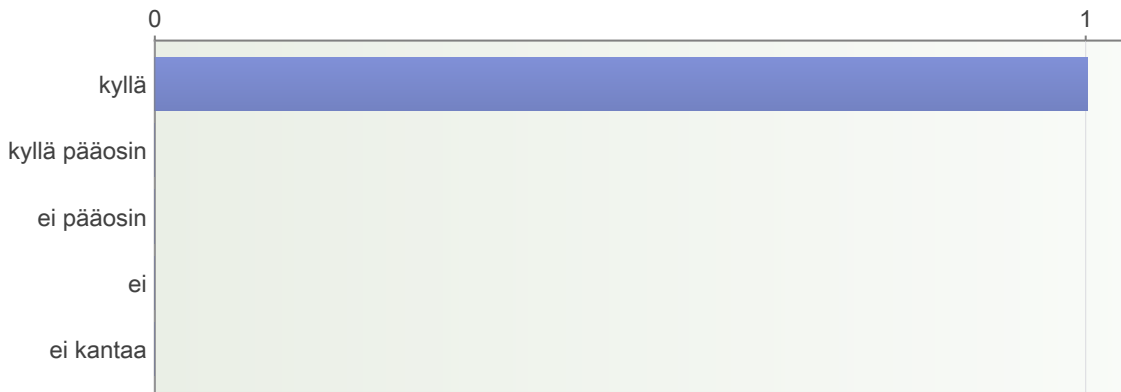
11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Vastaajien määrä: 1

- Lain 8 §:n perustelut on kirjoitettu siten, että merkittävä osa julkisesta palvelutuotannosta tuotetaan maakunnan palvelulaitoksessa tai yhtiössä. EK katsoo, että maakunnan palvelulaitoksista ja yhtiöistä ei tule tehdä ensisijaisia palveluntuottajia, vaan lähtökohtana tulee olla aito monituottajuus sekä järjestäjän ja tuottajan eriyttäminen.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

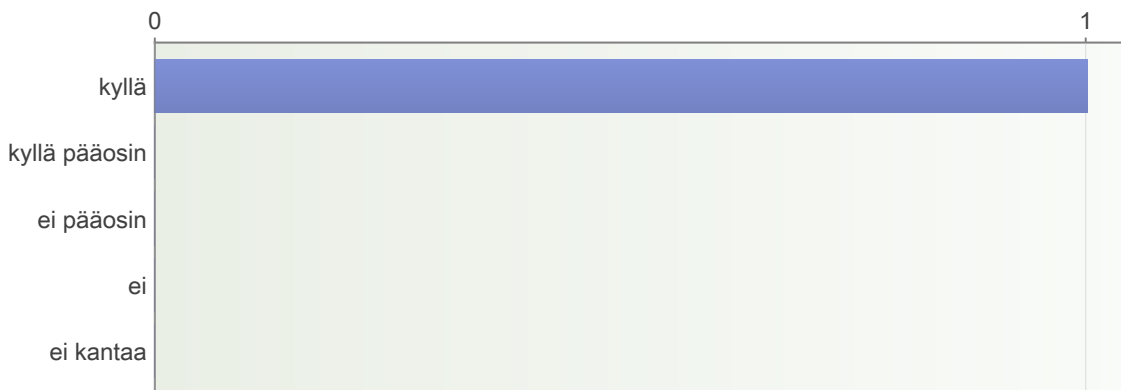

Avoimet vastaukset: kyllä

- Palvelut veloitetaan toteuttamaan lähtökohtaisesti lähellä asiakkaita. Palveluiden kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin on mahdollista silloin kun 4 §:ssä esitetyt ehdot palvelujen saatavuuteen, laadun turvaamiseen tai investointitarpeisiin liittyen toteutuvat.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- EK katsoo, että sopimuksen sitovuus on perusteltua. Yhteistyösopimuksessa on sovittu monista sellaisista seikoista, joihin liittyy paljon alueellisia näkemuseroja (esim. ympärivuorokautinen päivystys, ensihoito, investointisuunnitelma). Lähtökohdat ovat valmiiksi ristiriitaiset, jolloin keskeinen tapa varmistaa, että maakuntien välinen yhteistyösopimus syntyy, on määrittää sopimuksen tekeminen pakolliseksi ja itse sopimus sitovaksi.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- Säännöksissä palveluntuottajan velvollisuudeksi määritellään mm. palvelupauksen noudattaminen, asiakassuunnitelman toteuttaminen, palvelukokonaisuuksien noudattaminen sekä palveluketjujen integraation toteutumisen varmistaminen. Integraation edellytykset eivät jää säädöspohjasta kiinni, mutta käytännön toiminnan ohjauksen, toteutumisen seurannan sekä asetettavien kannusteiden/sanktioiden on tuettava säädöksiin kirjattujen tavoitteiden toteutumista käytännössä. EK katsoo, että toiminnallinen integraatio ei toteutuakseen edellytä organisatorista integraatiota.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

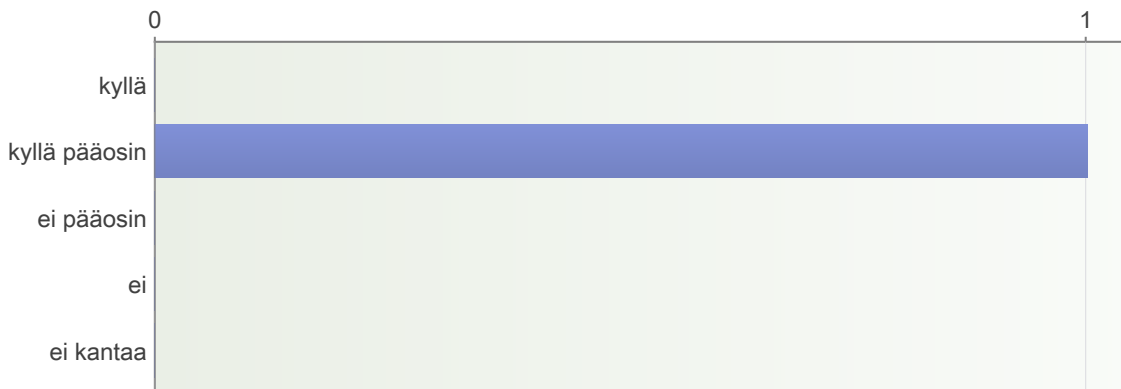

Avoimet vastaukset: kyllä

- Riittämätön valtakunnallinen/erva-tason ohjaus yhdessä vahvojen paikallisten/alueellisten toimijoiden kanssa on johtanut siihen että etenkin erikoissairaanhoidossa on esiintynyt paljon epätarkoituksenmukaista kilpavarustelua sairaaloiden ja sairaanhoitopiirien välillä, samoin kuin hankintojen heikkoa koordinoitua. Tämä on johtanut ylimääräiseen kapasiteettiin, heikosti perusteltaviin eroihin hoitokäytännöissä sekä järjestelmien yhteensopimattomuuteen. EK korostaa, että palvelujärjestelmän toiminnan tehostamiseksi ja järjeistämiseksi tarvitaan huomattavasti nykyistä vahvempaa ohjausta järjestäjän taholta: maakunnilta ja yhteistyöalueilta omalla alueellaan ja valtiolta taas koko valtakunnan alueella yli maakuntien ja yhteistyöalueiden rajojen. Valtion ohjauskeinojen on oltava toimivia ja uskottavia.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

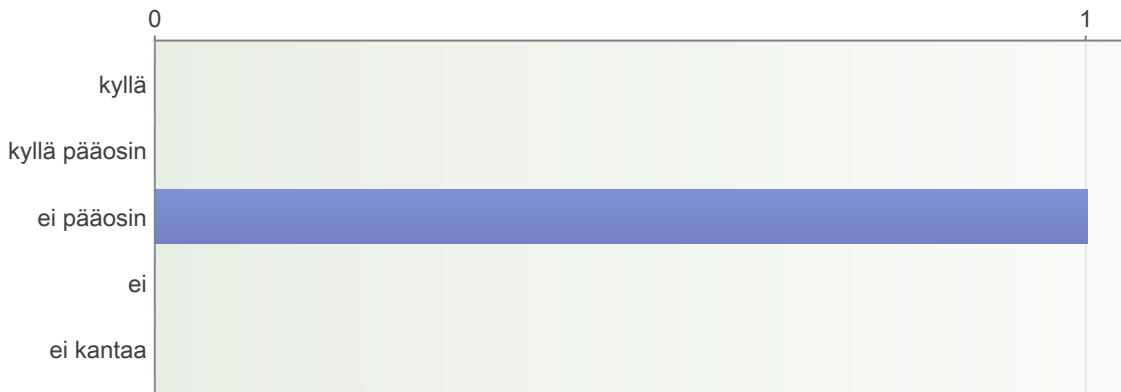

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Huom! Lisävastaus tähän kohtaan kohdassa 16.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitettua laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Huom! Lisävastaus tähän kohtaan kohdassa 16.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Tekstilisäys vastaukseen 14:

EK kannattaa palvelujen järjestämisen ja tuottamisen eriyttämistä. Eriyttäminen on olennainen keino edistää sote-uudistukselle asetettuja tavoitteita. Se luo palvelujen järjestäjille ja tuottajille kannusteet tuottavuuden, saatavuuden ja laadun kohottamiseen.

Maakunnan omasta palvelutuotannosta vastaisi maakunnan palvelulaitos. Se olisi luonnoksen mukaan itsenäinen julkisoikeudellinen oikeushenkilö. EK pitää maakunnan palvelulaitosta ja sen verrattain suurta itsenäisyyttä lähtökohtaisesti perusteltuna. Maakunnan ja palvelulaitoksen välinen työnjako on kuitenkin ongelmallinen tosiasiallisen eriyttämisen näkökulmasta. EK ei näe tarkoituksenmukaisena sitä, että maakunta voisi siirtää maakunnalle kuuluvaa päätöksentekovaltaa palvelulaitokselle ja muille tuottajille eikä sitä, että palvelulaitokselle tulisi järjestämistehtäviä. Palvelulaitoksen roolia tulee selkiyttää siten, että se on tuottaja vain niissä tilanteissa, joissa palveluja ei ole muutoin saatavilla tai tehtävän hoitoon liittyvä merkittävä julkisen vallan käyttö edellyttää niiden hoitamista virkavastuulla. Järjestämistehtävät tulee keskittää maakunnalle.

EK ei pidä säännöksiä palvelulaitoskonsernista ja sen johtamisesta yhtenä kokonaisuutena tarkoituksenmukaisena ja katsoo, että ne tulee poistaa. Tavoite sosiaali- ja terveydenhuollon integraation toteuttamisesta on sinänsä perusteltu, mutta luonnosteltu malli asettaa palvelujen tuottajat erilaiseen asemaan niiden omistuksen perusteella. Integraation toteutuksessa olennaisinta on asiakkaita ja potilaita koskevan tiedon liikkuminen. Se ei edellytä "saman katon alla toimimista".

EK kannattaa valinnanvapautta sosiaali- ja terveystaloudessa. Valinnanvapaudella tulee tarkoittaa oikeutta valita palvelun tuottaja, muttei mahdollisuutta valita palvelun sisältöä.

Valinnanvapaudesta on tarkoitus säätää erikseen. Järjestämislakiluonnoksen valinnanvapautta sääntelevä 22 § on tarkoituksenmukainen, mutta perusteluissa valinnanvapaus on kirjattu ristiriitaisesti. Aluksi todetaan, että laajaan valinnanvapauteen eivät kuuluisi palveluohjausta edellyttävät palvelut. Tämän jälkeen kuitenkin ilmaistaan, että asiakkaalla olisi näissäkin tilanteissa mahdollisuus valita palvelun tuottaja. EK pitää tärkeänä, että valinnanvapaus koskee pääsääntöisesti kaikkia sellaisia sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluja, joiden osalta tarjolla on yhtä useampi asiakkaan tai potilaan tarpeet täyttävä tuottaja. Tältä osin perusteluja tulee korjata.

EK huomauttaa vielä 22 §:n 3 momentissa olevasta tuottajien jaosta. Niin sanotut kolmannen sektorin tuottajat sisältyvät määritelmällisesti yksityisen sektorin tuottajiin. Selkeintä säännöksessä olisi todeta joko julkinen tai yksityinen tuottaja tai julkinen tuottaja ja yritys tai muu yksityinen yhteisö.

Tekstilisiä vastaukseen 15:

EK kannattaa julkisen vallan omistaman palvelutuotannon yhtiöittämistä. Kilpailulla markkinoilla oleva toiminta on välttämätöntä yhtiöittää niin Suomea koskevien EU-velvoitteiden täyttämiseksi, kuin sote-uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhtiöittäminen on perusteltua järjestäjän ja tuottajan eriyttämiseksi sekä erilaisten tuottajien välisen tasapuolisen aseman toteuttamiseksi, vaikka kaikki kilpailuneutraliteettiongelmat eivät yhtiöittämisellä poistukaan. Mitään tuotantotapaa ei pidä asettaa toista parempaan asemaan tuottajan omistuspohjan tai muun vastaavan seikan perusteella.

EK pitää lakiluonnoksen yhtiöittämisvelvollisuutta liian kapeana. Pykälän sanamuodon tarkoittamaa velvoitetta on kavennettu epätarkoituksenmukaisilla perusteluilla. Yhtiöittämisvelvoitteen tulee koskea kaikkia sosiaali- ja terveyspalveluja, joissa joko on jo nyt tai on mahdollista, että niissä tulevaisuudessa on yksityistä tai julkisen vallan määräysvallassa olevaa yksityistä palvelutuotantoa. Perustelujen kirjaus "...palvelulaitos tuottaa laajasti erikoistason palveluja..." on pahasti ristiriidassa uudistuksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta välttämättömän valinnanvapauden kanssa.

Toisin kuin luonnoksessa todetaan, palvelulaitoksen rooli tulee säätää siten, että se ei tuota palveluja, joiden osalta olemassa on muita tarjoajia. Yksi tällainen tarjoaja voi olla oman tai toisen maakunnan määräysvallassa oleva yhtiö tai muu yhteisö. Perustelujen kyseinen osuus on myös ristiriidassa pykälä 4 momentin kanssa. Palvelulaitokselle kuuluu siis tuottajan rooli lähtökohtaisesti vain silloin, kun palveluja ei ole muutoin saatavilla tai niihin liittyy merkittävän julkisen vallan käyttöä.

Luonnoksessa maakuntalaiksi on yleissäännös yhtiöittämisvelvollisuudesta (15 luku 118 §). Pykälän 2 momentin sanamuoto on ristiriidassa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiluonnoksen yhtiöittämissäännöksen kanssa. EK katsoo, että maakuntalain 188 §:n 2 momentissa tulee selkeästi todeta, että momenttia ei sovelleta silloin yhtiöittämisvelvollisuudesta on säännöksiä muussa lainsäädännössä (kuten perusteluissa todetaan).

Maakunnan velvollisuuteen yhtiöittää palvelutuotanto liittyy kysymys järjestämis- ja tuottamisvastuun suhteesta. Säännöksen valmistelun yhteydessä on EK:n käsityksen mukaan käyty keskustelun yhtiöittämisvelvoitteen perustuslainmukaisuudesta.

EK katsoo lakiluonnoksen tavoin, että yhtiöittämisvelvollisuus on sopusoinnussa perustuslain kanssa. Perustuslain 19 §:n 3 momentti (tai muukaan perustuslain säännös) ei edellytä julkisyhteisön – tässä tapauksessa maakunnan tai siihen kuuluvien yhteisöjen – tuotantovastuuta. Vuoden 1993 perusoikeusuudistuksessa todettiin nimenomaisesti, että säännöksessä ei edellytetä, että julkisyhteisöt tuottaisivat kaikki julkiset sosiaali- ja terveyspalvelut. Tämä selkeä kanta on todettu oikeuskirjallisuudessa (esim. Saraviita 2011: Perustuslaki, Talentum) ja eduskunnan Perustuslakivaliokunnan mietinnössä (PeVL 41/2010). Kyseisessä mietinnössä todetaan vielä erikseen, että sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotannon ulkoistaminen on hyväksyttävää. Myös niin sanotut kokonaisulkoistukset ovat mahdollisia. Perustuslain mukaan julkisen vallan velvollisuus varmistaa kansalaisten oikeus riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin omalla tuotannolla kytkeytyy tilanteisiin, joissa kyseisiä palveluja ei ole muutoin saatavilla.

Järjestämislain 15 §:ssä määritellään maakunnan palvelulupaus. Maakunnan palvelulupaus ei kuitenkaan koske palveluiden sisältöä, vaan sitä, miten maakunnan järjestämisvastuulla olevat sote-palvelut toteutetaan maakunnan asukkaiden tarpeet ja paikalliset olosuhteet huomioiden niin, että palveluiden saatavuus ja saavutettavuus vastaavat valtakunnallisia tavoitteita. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strategisessa

ohjelmassa on sovittu, että sote-uudistuksen yhteydessä määritellään julkinen palvelulupaus. Tässä palvelulupauksessa on tarkoitus kuvata se sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuus, johon asukkaalla on oikeus ja joka maakunnat vastaavasti veloitetaan järjestämään. Koska valtakunnallista palvelulupaus ei nyt kuvata järjestämissä, on huolehdittava että se määritetään riittävän ajoissa ja saatetaan velvoittavana maakuntien tietoon palveluiden toteuttamista varten.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

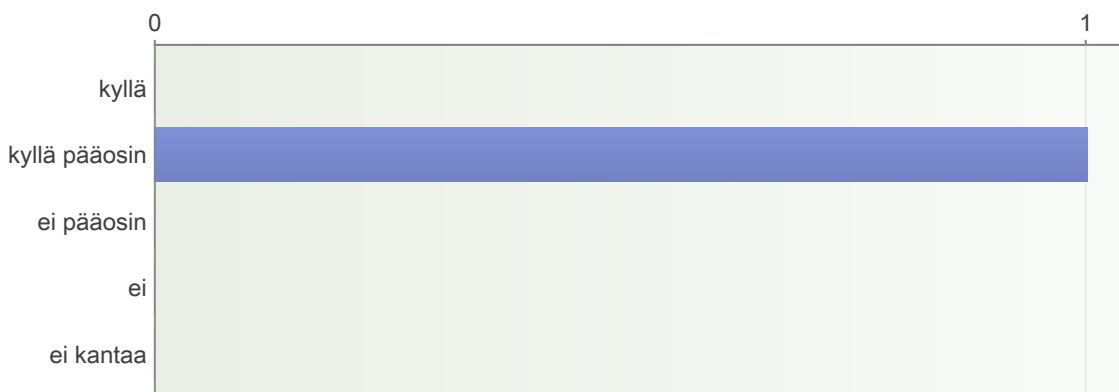
Ei vastauksia.

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

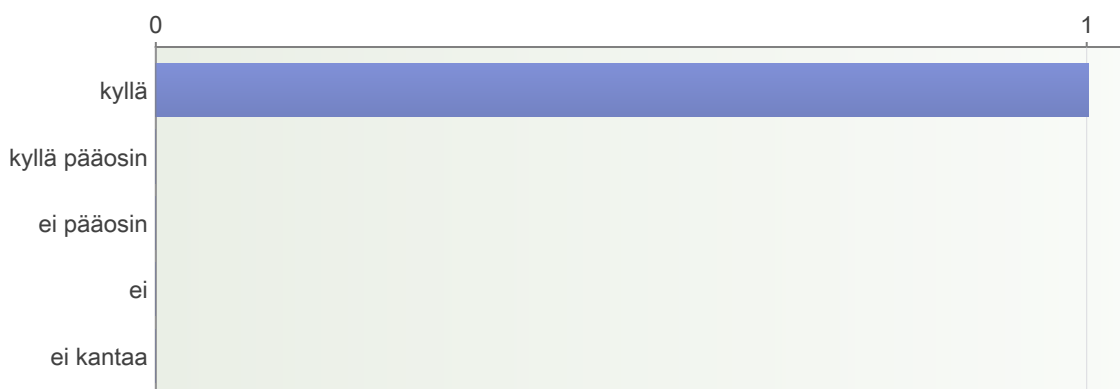

Avoimet vastaukset: kyllä

- Toiminnan siirtämiseen työnantajalta toiselle sovelletaan normaalisti liikkeen luovutusta koskevia säännöksiä. Koska tässä on kysymyksessä toiminnan siirtäminen kunnallisilta organisaatioilta maakunnille, EK katsoo, että liikkeen luovutusta koskevien periaatteiden noudattaminen on perusteltua. Tämän mukaisesti kunnallisille organisaatioille tai maakunnille ei myöskään pidä asettaa tässä yhteydessä laajempia henkilöstöä koskevia velvoitteita kuin liikkeen luovutuksiin normaalisti lain mukaan liittyy.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

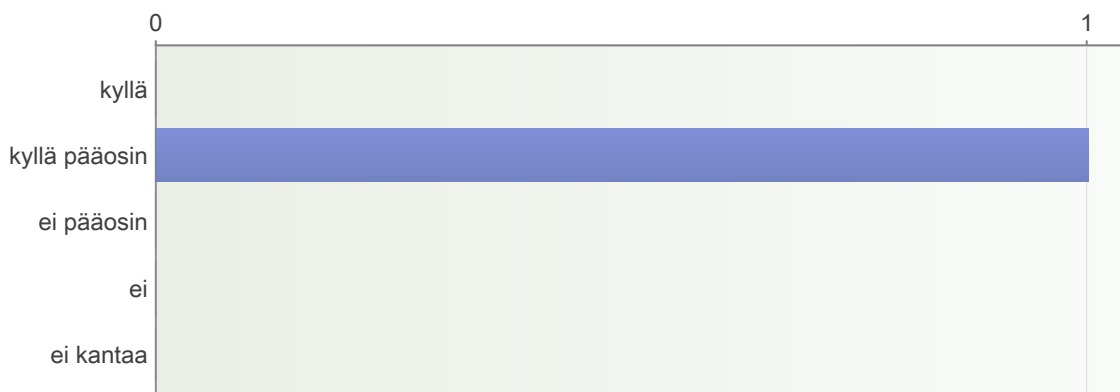
Avoimet vastaukset: kyllä

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Ei vastauksia.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätkö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Esitysluonnoksen mukaan kunnallisverotukseen luotaisiin vuosiksi 2020–2021 siirtymäkausi, jolloin kunnallisveroprosenttien korotukselle säädettäisiin enimmäisraja. Vuonna 2020 kunnanvaltuuston määräämä tuloveroprosentti voisi olla enintään 0,5 prosenttiyksikköä ja vuonna 2021 puolestaan enintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuoden 2019 tuloveroprosentti. Verokaton tavoitteena on, että kuntien talous vakiintuisi uuden rahoitusjärjestelmän mukaiseksi rajoituksen voimassaoloaikana. EK:n mielestä ehdotetun verokaton soveltamisaika on liian lyhyt. Esitetyn lyhyen siirtymäkauden seurauksena voi olla se, että kunnallisveroprosentit nousevat hallitsemattomasti jo vuodesta 2022 alkaen. Jotta kuntien talous saadaan sopeutettua uuden rahoitusjärjestelmän mukaiseksi, siirtymäkausi tulisi pidentää viiden vuoden pituiseksi eli vuoteen 2024 asti. Tällöin kunnan tuloveroprosentti voisi aina olla enintään 0,25 prosenttiyksikköä edellisen vuoden veroprosenttia korkeampi.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Maakuntien palvelutuotannon yhtiöittämisen tulee olla luonnoksen mukaan toteutettu 31.12.2020 mennessä.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaannpanolaista.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-paketin verotusta koskevat ehdotukset

Sosiaali- ja terveydenhoidon rahoitusvastuun siirtyminen kunnilta valtiolle on merkittävä muutos Suomen julkisen sektorin rahoituksen kokonaisuuteen. Valtion tuloja on lisättävä ja kuntien tuloja vastaavasti vähennettävä siirtyvän rahoitusvastuun verran.

Ehdotuksen mukaan valtion ansiotuloveroasteikkoa kiristettäisiin voimakkaasti. Jotta verotus ei kokonaisuutena kiristyisi, kaikki kunnat veloitetaan alentamaan kunnallisveroa 12,3 prosenttiyksiköllä. Myös yhteisöveron jako-osuuksia kuntien ja valtion välillä muutettaisiin. Esitys-luonnoksen mukaan verotusta koskevat muutokset toteutetaan verovelvollisten kannalta mahdollisimman neutraalisti.

EK:n mielestä veromuutokset on toteutettava siten, että työn verotus ei kiristy eikä kokonaisveroaste nouse. Lisäksi on varmistettava, että nykyisin määräaikaisiksi säädetty ansiotuloveron kiristykset puretaan alkuperäisen aikataulun mukaisesti.

Valtion verotulojen kasvattaminen

Esitysluonnoksen mukaan valtion verotulojen kasvattaminen ja kuntien verotulojen pienentäminen ehdotetaan toteutettavaksi nykyisen verojärjestelmän sisällä valtion tuloveroasteikkoa sekä eräiden tuloverotuksen vähennysten parametreja muokkaamalla ja alentamalla kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja 12,3 prosenttiyksiköllä. Verojärjestelmän yleinen rakenne säilyisi nykyisellään.

Valmistelun aikana tarkasteltiin myös kahta muuta vaihtoehtoa: erillistä lisäveroa (SOTE-vero) sekä ansiotuloverotuksen laajempaa uudistusta.

Verojärjestelmän näkökulmasta etenkin pidemmällä aikavälillä paras vaihtoehto olisi ansiotuloverotuksen laajempi uudistus, joka yksinkertaistaisi verojärjestelmää ja pienentäisi nimellisten ja efektiivisten kunnallisveroprosenttien välistä eroa.

Tuloverojärjestelmän rakenne on kehittynyt nykyiselleen pitkän ajan kuluessa, eikä se enää vastaa hyvän verojärjestelmän tavoitetta selkeydestä ja läpinäkyvyydestä. Ansiotuloverotuksen laajemman uudistuksen yhteydessä verojärjestelmää voitaisiin yksinkertaistaa veroprosentteja alentamalla ja vähennyksiä karsimalla. Järjestelmän yksinkertaistaminen parantaisi verovelvollisten asemaa, kun heidän olisi nykyistä helpompi ymmärtää millä perusteilla heidän maksettavansa verot määräytyisivät. Sote-rahoitusuudistuksen vaikutukset

ansiotuloverojärjestelmään ovat joka tapauksessa suuret, joten järjestelmän rakenteiden tarkoituksenmukaisuuden tarkastelu ja yksinkertaistaminen olisi perusteltua tässä yhteydessä.

Ehdotetun muutoksen erityisongelmana on se, että ansiotulojen verotuksen ylimmän tuloluokan (yli 72 300 euroa vuodessa) korotus on nyt säädetty määräaikaiseksi. Korotuksen on määrä poistua vuoden 2019 lopussa. Tätä ei ole otettu huomioon esitetystä mallista ansiotuloveroasteikoksi.

EK:n näkemyksen mukaan esitettyä mallia on muutettava niin, että ansiotulojen verotusta alennetaan vuoden 2020 alusta vastaamaan nykyisin määräaikaiseksi säädetyn korotuksen poistumista.

Kunnallisveroprosenttien alentaminen vuonna 2019

Vuonna 2019 kunnallisveroprosentteja alennettaisiin valtionverotuksen kiristymistä vastaavasti. Alentaminen toteutettaisiin siten, että kaikkien kuntien tulisi määrätä vuoden 2019 tuloveroprosentiksi vuoden 2018 tuloveroprosentti vähennettynä 12,30 prosenttiyksiköllä. Tämä varmistaa sen, ettei verovelvollisten verotus pääsääntöisesti kiristyisi uudistuksen voimaantulo vuonna ja että ansiotulojen verotus säilyisi samalla tasolla asuinpaikasta riippumatta. Tämä turvaisi verovelvollisten yhdenvertaisen kohtelun uudistuksen yhteydessä.

EK:n mielestä esitetty malli kunnallisveroprosenttien alentamiseksi on perusteltu.

Kunnallisveroprosenttien muutosten rajoittaminen siirtymäkauden 2020–2021 aikana

Esitysluonnoksen mukaan kunnallisverotukseen luotaisiin vuosiksi 2020–2021 siirtymäkausi, jolloin kunnallisveroprosenttien korotukselle säädettäisiin enimmäisraja. Vuonna 2020 kunnanvaltuuston määräämä tuloveroprosentti voisi olla enintään 0,5 prosenttiyksikköä ja vuonna 2021 puolestaan enintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuoden 2019 tuloveroprosentti. Verokaton tavoitteena on, että kuntien talous vakiintuisi uuden rahoitusjärjestelmän mukaiseksi rajoituksen voimassaoloaikana.

EK:n mielestä ehdotetun verokaton soveltamisaika on liian lyhyt. Esitetyn lyhyen siirtymäkauden seurauksena voi olla se, että kunnallisveroprosentit nousevat hallitsemattomasti jo vuodesta 2022 alkaen. Jotta kuntien talous saadaan sopeutettua uuden rahoitusjärjestelmän mukaiseksi, siirtymäkausi tulisi pidentää viiden vuoden pituiseksi eli vuoteen 2024 asti. Tällöin kunnan tuloveroprosentti voisi aina olla enintään 0,25 prosenttiyksikköä edellisen vuoden veroprosenttia korkeampi.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

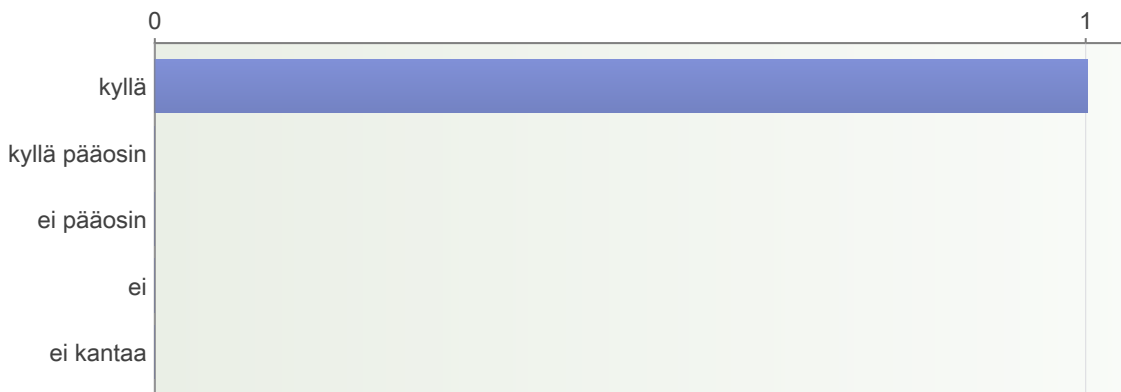

Avoimet vastaukset: kyllä

- EK katsoo, että uudistuksen tässä vaiheessa tämä on käyttökelpoisin tapa koota rahoitus ja jyvittää se maakunnille. Etenkin uudistuksen alussa sen tueksi tarvitaan vahvoja ohjausinstrumentteja, joista rahoitus on yksi. Rahoituksen ratkaiseminen maakuntien verotusoikeudella olisi tuonut mukaan yhden muuttuvan elementin, jonka hallitseminen siten, että kokonaisveroaste ei minkään maakunnan alueella kiristy, olisi erittäin vaikeaa. Työterveyshuollon rahoituksen säilyttäminen nyky muodossaan ja erillisenä maakunnan rahoittamasta palvelukokonaisuudesta on perusteltua.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

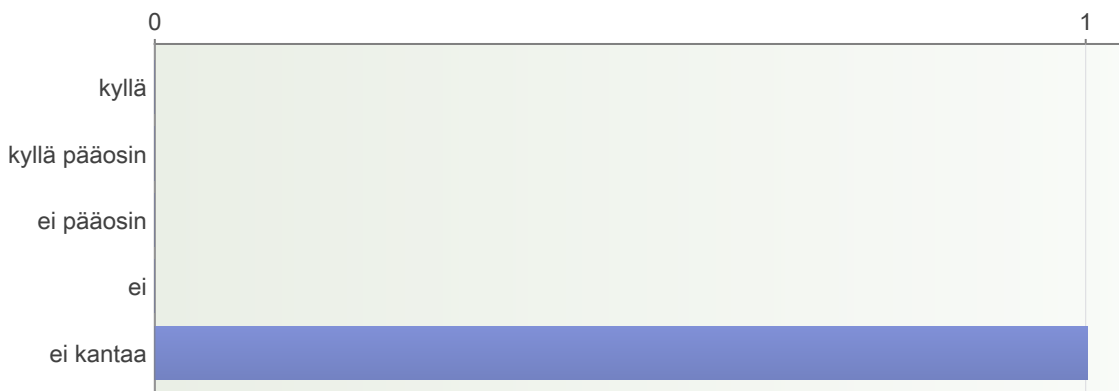

Avoimet vastaukset: kyllä

- EK:n mielestä maakunnan edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistään ovat lähtökohtaisesti hyvät, edellyttäen että laskennallisen rahoituksen muodostuminen sekä siihen vaikuttava sosiaali- ja terveydenhuollon tarvekerroin on pystytty määrittämään osuvasti. Alkuvaiheen menoperusteisen rahoituksen kehityksen sitominen maakuntaindeksin muutokseen on toimiva ratkaisu kustannuskehityksen hallitsemiseksi. Valtion myöntämän lyhytaikaisen lainan sekä valtiontauksien myöntämisen kriteerien on oltava tiukat ja edellytettävä perusteltua investointisuunnitelmaa.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

- EK katsoo, että tarvetekijät ja niiden painokertoimet on valittu erittäin monipuolisesti. Painokertoimen osuutta samoin kuin niihin vaikuttavien yksittäisten tekijöiden painotusta ja ohjausvaikutusta on kuitenkin vaikea arvioida.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- EK:n käsityksen mukaan siirtymäkausi on määritetty riittävän pitkäksi. Kustannusten sitominen - joskin vuosittain laskevalla osuudella - toteutuneisiin kustannuksiin päästää palvelutuotannon tehottomasti toteuttaneet alueet alkuun turhankin helpolla, mutta tämä lienee tarpeen alueen asukkaiden palvelujen turvaamiseksi. Käyttökustannusten kasvun osuus kustannusten noususta on vuosina 2020-2021 sidottu

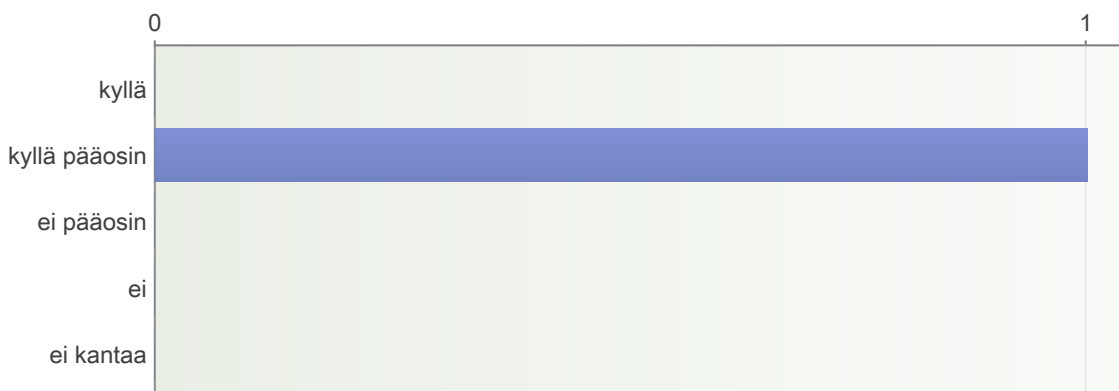
maakuntaindeksin toteutuneeseen muutokseen lisätynä 1 prosenttiyksiköllä. Tämä asettaa katon kustannusten kasvun vaikutukselle seuraavan vuodenrahoituksen suuruuteen, mikä on ehdottomasti tarpeen kustannusten nousuvauhdin taittamiseksi.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

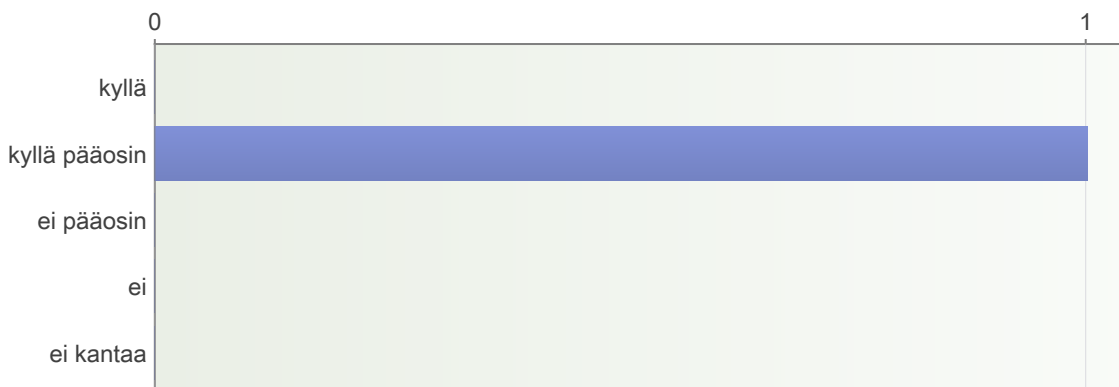
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

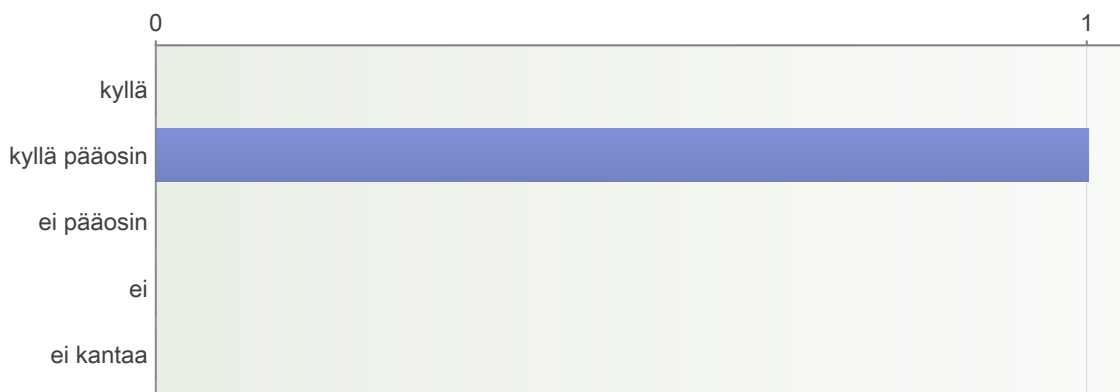
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

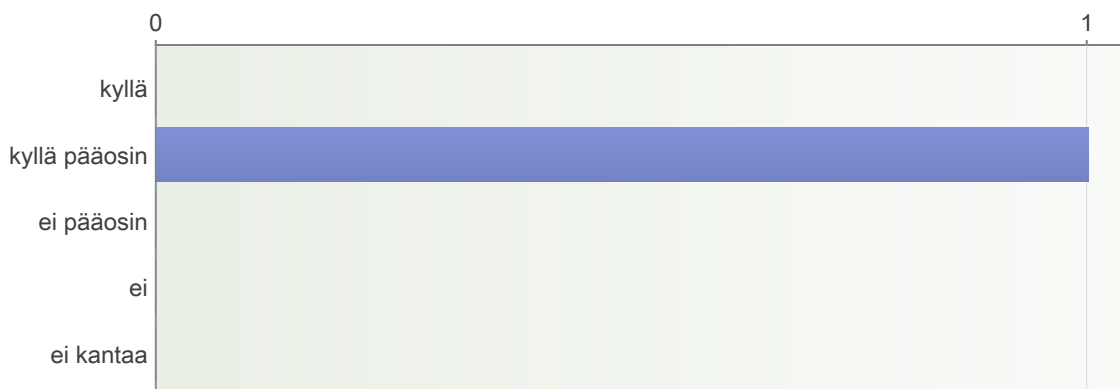
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Ei vastauksia.

38. 36. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Esitysluonnoksen mukaan valtion verotulojen kasvattaminen ja kuntien verotulojen pienentäminen ehdotetaan toteutettavaksi nykyisen verojärjestelmän sisällä valtion tuloveroasteikkoa sekä eräiden tuloverotuksen vähennysten parametreja muokkaamalla ja alentamalla kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja 12,3 prosenttiyksiköllä. Verojärjestelmän yleinen rakenne säilyisi nykyisellään. Valmistelun aikana tarkasteltiin myös kahta muuta vaihtoehtoa: erillistä lisäveroa (SOTE-vero) sekä ansiotuloverotuksen laajempaa uudistusta. Verojärjestelmän näkökulmasta etenkin pidemmällä aikavälillä paras vaihtoehto olisi ansiotuloverotuksen laajempi uudistus, joka yksinkertaistaisi verojärjestelmää ja pienentäisi nimellisten ja efektiivisten kunnallisveroprosenttien välistä eroa. Tuloverojärjestelmän rakenne on kehittynyt nykyiselleen pitkän ajan kuluessa, eikä se enää vastaa hyvän verojärjestelmän tavoitetta selkeydestä ja läpinäkyvyydestä. Ansiotuloverotuksen laajemman uudistuksen yhteydessä verojärjestelmää voitaisiin yksinkertaistaa veroprosentteja alentamalla ja vähennyksiä karsimalla. Järjestelmän yksinkertaistaminen parantaisi verovelvollisten asemaa, kun heidän olisi nykyistä helpompi ymmärtää millä perusteilla heidän maksamansa verot määräytyisivät. Sote-rahoitusuudistuksen vaikutukset ansiotuloverojärjestelmään ovat joka tapauksessa suuret, joten järjestelmän rakenteiden tarkoituksenmukaisuuden tarkastelu ja yksinkertaistaminen olisi perusteltua tässä yhteydessä. Ehdotetun muutoksen erityisongelmana on se, että ansiotulojen verotuksen ylimmän tuloluokan (yli 72 300 euroa vuodessa) korotus on nyt säädetty määräaikaiseksi. Korotuksen on määrä poistua vuoden 2019 lopussa. Tätä ei ole otettu huomioon esitettyssä mallissa ansiotuloveroasteikoksi. EK:n näkemyksen mukaan esitettyä mallia on muutettava niin, että ansiotulojen verotusta alennetaan vuoden 2020 alusta vastaamaan nykyisin määräaikaiseksi säädetyn korotuksen poistumista.

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveydenhoidon rahoitusvastuun siirtyminen kunnilta valtiolle on merkittävä muutos Suomen julkisen sektorin rahoituksen kokonaisuuteen. Valtion tuloja on lisättävä ja kuntien tuloja vastaavasti vähennettävä siirtyvän rahoitusvastuun verran.

Ehdotuksen mukaan valtion ansiotuloveroasteikkoa kiristettäisiin voimakkaasti. Jotta verotus ei kokonaisuutena kiristyisi, kaikki kunnat velvoitetaan alentamaan kunnallisveroaan. Myös yhteisöveron jako-osuuksia kuntien ja valtion välillä muutettaisiin.

Esitysluonnoksen mukaan verotusta koskevat muutokset toteutetaan verovelvollisten kannalta mahdollisimman neutraalisti.

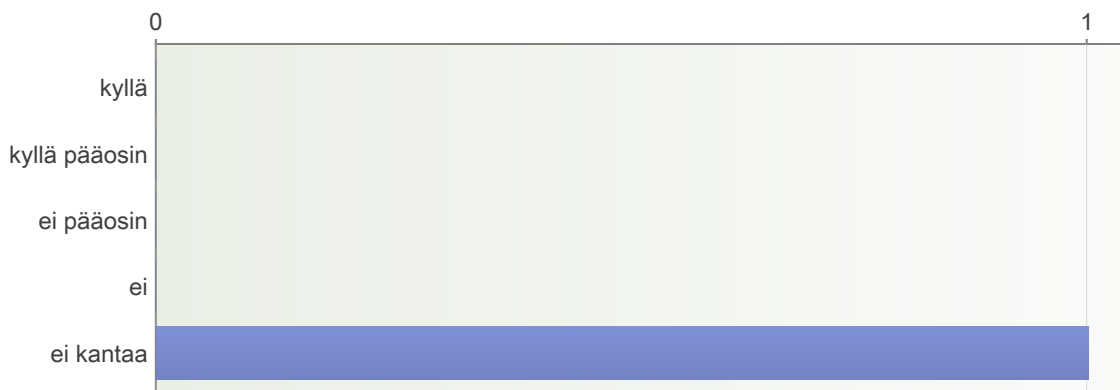
EK:n mielestä veromuutokset on toteutettava siten, että työn verotus ei kiristy eikä kokonaisveroaste nouse. Lisäksi on varmistettava, että nykyisin määräaikaisiksi säädetty ansiotuloveron kiristykset puretaan alkuperäisen aikataulun mukaisesti.

Vuonna 2019 kunnallisveroprosentteja alennettaisiin valtionverotuksen kiristymistä vastaavasti. Alentaminen toteutettaisiin siten, että kaikkien kuntien tulisi määrätä vuoden 2019 tuloveroprosentiksi vuoden 2018 tuloveroprosentti vähennettynä 12,30 prosenttiyksiköllä. Tämä varmistaa sen, ettei verovelvollisten verotus pääsääntöisesti kiristyisi uudistuksen voimaantulo vuonna ja että ansiotulojen verotus säilyisi samalla tasolla asuinpaikasta riippumatta. Tämä turvaisi verovelvollisten yhdenvertaisen kohtelun uudistuksen yhteydessä.

EK:n mielestä esitetty malli kunnallisveroprosenttien alentamiseksi on perusteltu.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

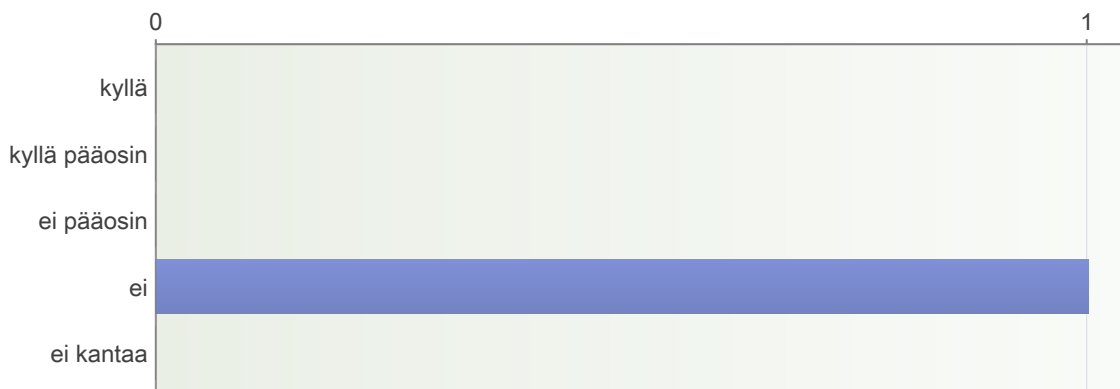
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Huom! Lisähuomiot tähän kohtaan kohdassa 40!

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksessa todetaan Kevan oikeus tuottaa eläkehallintopalveluja sekä niiden hoidossa tarvittavia tukipalveluja julkisen sektorin eläkejärjestelmän ulkopuolisille asiakasryhmille edellyttäen, että kyseessä ei ole julkisen vallan käyttö.

EK:n mielestä tämä sopimus pohjainen tehtävä ei kuulu Kevalle ja siksi kyseinen säännös tulee poistaa. Kevan tehtävä on tarkoituksenmukaista rajata julkisen sektorin eläkejärjestelmiin liittyviin tehtäviin. Kevan ei ole perusteltua toimia yksityisillä eläkepalvelumarkkinoilla. Tämä on tasapuolista, sillä nykyisin yksityisillä toimijoilla ei ole mahdollisuuksia tarjota vastaavia palveluja julkisen sektorin eläkejärjestelmille.

Kevan jäsenyhteisöjen eläkemaksun osat olisivat työansioihin perustuva eläkemaksu, työkyvyttömyyseläkemaksu ja tasausmaksu. Työansioihin perustuvan eläkemaksun ja työkyvyttömyyseläkemaksun yhteismäärän tulisi olla keskimäärin sama kuin työntekijän eläkelain mukainen keskimääräinen eläkemaksu. Kevan jäsenyhteisöjen määräysvallassa olevat osakeyhtiöt ja säätiöt eivät maksaisi tasausmaksua.

EK pitää luonnoksen mukaista eläkemaksusäätelyä ongelmallisena. Kyseessä saattaa olla järjestely, joka voidaan tulkita kielletyksi valtion tueksi sekä Kevalle että niille Kevan jäsenyhteisöille, jotka kilpailevat yksityisen sektorin palveluntuottajien kanssa. Säätely asettaisi myös Kevan jäsenyhteisöt epätasa-arvoiseen asemaan, mikä voi olla ristiriidassa jäsenyhteisöjen tasapuolisen kohtelun vaatimuksen kanssa. EK katsoo, että nämä seikat on arvioitava huolellisesti ja tehtävä sen pohjalta tarpeelliset tarkistukset säädöksiin.

Luonnoksen perustelujen mukaan on välttämätöntä määrittää ennakolta periaatteet, joilla kunnallisen eläkejärjestelmän rahoitus ja kyky huolehtia vastuistaan turvataan erillisjärjestelyin. Sellaisella tarkoitetaan jonkinlaista siirtymämaksua, jonka yksityisen sektorin eläkejärjestelmä maksaisi kunnalliselle eläkejärjestelmälle.

EK pitää siirtymämaksua perusteettomana. Työeläkejärjestelmän osien on kannettava itsenäisesti vastuunsa. Yksityisen sektorin eläkejärjestelmän ei tule subventoida julkisen sektorin eläkejärjestelmää, eikä päinvastoin.

Julkisen sektorin eläkejärjestelmien rahoitus ei vaarannu, vaikka suuri määrä työntekijöitä siirtyisi kunnallisesta eläkejärjestelmästä yksityiselle sektorille. Tämä johtuu muun muassa siitä, että siirrolla ei olisi vaikutusta kuntasektorin tuloihin ja kuntasektorin eläkevastuut pienentyisivät. Tämä käy ilmi myös Eläketurvakeskuksen laatimasta siirtymämaksuselvityksestä ja muista aikaisemmista selvityksistä (esim. Lassila, Määttänen & Valkonen, 2013. Kuntaeläkkeiden rahoitus ja kunnalliset palvelut. ETLA Raportit No 4).

Erillisjärjestelyin on kohtuutonta pönkittää kilpailussa häviävää eläkejärjestelmää. Se antaisi kunnalliselle eläkejärjestelmälle vääräsuuntaisen signaalin tarpeesta kehittää ja ylläpitää työnantajille ja vakuutetuille tarjottavia palveluja. Siirtymämaksu olisi myös eräänlainen epäluottamuslause maakunnan omistaminen palveluntuottajien kyvystä pärjätä sote-palvelujen tuotannossa.

EK näkee siirtymämaksussa mahdollisia juridisia ongelmia. Eläkejärjestelmien välisissä varojen siirroissa voi olla kyse perustuslain omaisuudensuojan rajoittamisesta. Varojen siirtämiseen eläkejärjestelmästä toiseen saattaa olla myös kielletyn valtiontuen piirteitä.

Nykyinen työeläketurvan jako julkiseen ja yksityiseen eläkejärjestelmään aiheuttaa ongelmia koko sote-

uudistukselle. Sen tavoitteiden saavuttamista hankaloittaa se, että sote-palvelujen kannalta epärelevantti tukitoiminto ohjaa näiden palvelujen järjestämistä ja tuottamista. EK pitää tärkeänä, että maan hallitus käynnistää pikaisesti selvityksen julkisen ja yksityisen työeläkejärjestelmän erillisyydestä luopumisesta.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Ei vastauksia.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Ei vastauksia.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Ei vastauksia.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaaajien määrä: 1

- Yrityspalvelut ja -rahoitus

Lakiehdotuksen mukaan maakuntien tehtäviä ovat mm. elinkeinoelämän ja elinkeinojen ja innovaatioympäristön kehittäminen ja rahoittaminen, sekä siihen liittyvät yritys- ja neuvontapalvelut. Samalla ELY-keskusten ja TE-toimistojen tarjoamat yritys-, työ- ja elinkeinopalvelut uudistetaan ja yhdistetään julkisiksi kasvupalveluiksi. Lisäksi maakunnallisiin kasvupalveluihin allokoidaan TEM/ELY-keskusten myöntämä yritysrahoitus (mm. kehittämisavustus ja toimintaympäristötuki).

EK korostaa selkeää työnjakoa valtion ja maakuntien järjestämissä elinkeinoelämän ja innovaatioympäristöjen kehittämis- ja rahoittamispalveluissa.

Ehdotuksen mukaan maakunnalle siirtyvällä elinkeinoelämän ja innovaatioympäristöjen kehittämisellä ei olisi vaikutusta innovaatorahoituskeskus Tekesin tehtäviin. Tekesin rinnalla myös muu nykyinen julkinen kansallinen Team Finland -toiminta (Finpro, Finnvera, Tesi, Finnfund) säilyy jatkossakin suorassa valtion ohjauksessa. EK pitää tätä järjestelyä erittäin tärkeänä, ja ainoana mahdollisena ratkaisuna.

Yritystemme liiketoiminnan uudistamisen ja kansainvälisen menestymisen edistäminen sekä ulkomaisten investointien (FDI) edistämisen koordinaatio ovat tehtäviä, missä Suomella on vahva kansallinen intressi. Kansainväliseen kasvuun tähtäävien tai siihen potentiaalisten pk-yritysten kärki kattaa arviolta 5 % koko Suomen yrityskannasta. Näille kohdennettavat innovaatio toiminnan ja kansainvälistymisen rahoitus- ja asiantuntijaosaaminen tulee tarjota kansallisella tasolla.

Suurin osa yrityksistämme toimii paikallisilla tai kotimarkkinoilla. Maakuntien yrityksille suunnattujen neuvonta- ja sparrauspalvelut tulee pystyä kohdentamaan palvelut ja avustukset entistä tehokkaammin ja tunnistaa ja ohjata kasvuhakuiset yritykset kansallisen Team Finland -verkoston asiakkaaksi. Näidenkin palveluiden kehittämisessä ja tuottamisessa tulee hakea toteutusmalleja, jotka palvelevat yrityksiä yli maakuntarajojen.

Maakuntien kasvupalveluiden järjestämislain tulee mahdollistaa myös yksityisen yrityspalvelutuotannon järjestämisen tilaaja – tuottajamallilla. EK pitää tulevien kasvupalveluiden avaamista yksityisille palveluntuottajille välttämättömänä uudistuksena. Yksityisen palvelutuotannon täysimittaisen hyödyntämisen vuoksi EK edellyttää, että maakuntalain yksityiskohtaisissa perusteluissa annetaan yksityisille palveluntuottajille

sama rooli kuin julkisille.

Lainsäädännön jatkovalmistelussa on painotettava maakunnallisten kasvupalveluiden laatua ja asiakaslähtöisyyttä. Aiemmin ELY-keskusten kautta myönnetyn yritysrahoituksen kohdentamisen yhdenmukaiset tulkinnot on varmistettava kansallisin kriteerein. Myös rakennerahastovarojen kohdentamisessa on vältettävä päällekkäisyyttä maakunnallisten yrityspalveluiden ja kansallisten innovaatio- ja kansainvälistymistoimijoiden kanssa. Samalla on varmistettava, että yrityksille suunnatuissa kasvupalveluissa ei synny yrityksille epäedullista ja epätervettä maakuntienvälistä kilpailua. Toisaalta maakunnallisten kasvupalveluiden ei tulisi myöskään muodostaa uutta estettä rajat ylittävien, yritysten kasvua ja uudistumista edistävien avoimien hankkeiden käynnistämiseksi.

Yritysten tarpeet eivät myöskään noudata maakunnallisia rajoja, joten lainsäädännöllä on turvattava kattavat ja asiakkaiden tarpeita vastaavat yrityspalvelut koko Suomessa. EK pitää erittäin tavoiteltavana, että maakunnat sopisivat vapaaehtoisessa yhteistoiminnassa myös yrityspalveluiden järjestämisvastuun jakamisesta. Samalla yrityspalveluiden järjestämisessä ja tarjoamisessa on hyödynnettävä mm. digitalisaation, innovatiivisten julkisten hankintojen, yrityspalvelusetelien sekä alueellisten yritysverkostojen yhteistyön avaamia mahdollisuuksia.

TE palveluista

EK pitää tulevien kasvupalveluiden avaamista yksityisille palveluntuottajille kannatettavana ja hallitusohjelman mukaisena uudistuksena. Yksityinen palvelutuotanto luo toteutettujen pilottihankkeiden perusteella lisäarvoa työnvälitykseen ja tehostaa työllistymistä.

Yksityisten palveluntuottajien rooli jää kuitenkin HE:n yksityiskohtaisissa perusteluissa epäselväksi. Perusteluissa todetaan, että maakunnat pääsääntöisesti sopivat TE-palveluiden tuottamisesta laissa säädetyt kriteerit täyttävien kuntien, yksityisten tai kolmannen sektorin tuottajien kanssa. Näin halutaan hyödyntää kuntien osaamista ja potentiaalia alueidensa kasvun ja työllisyyden edistäjinä. Uudistuksen yhteydessä tarkistettavassa erityislainsäädännössä ja uudistuksen toimeenpanossa korostetaan kuntien roolia paikallisissa elinvoimatehtävissään. Perustelut korostavat ainoastaan kuntien asemaa kasvun ja työllisyyden edistäjinä, vaikka maakuntalaki nimenomaan laajentaa järjestäjäkentän myös yksityisiin palveluntuottajiin. Yksityisen palvelutuotannon täysimittaisen hyödyntämisen vuoksi EK edellyttää, että maakuntalain yksityiskohtaisissa perusteluissa annetaan yksityisille palveluntuottajille sama rooli kuin julkisille.

EK korostaa lainsäädännön jatkovalmistelun tärkeyttä. Kasvupalvelulainsäädännössä on painotettava palveluiden tasalaatuisuutta ja asiakaslähtöisyyttä. Yritysten tarpeet eivät noudata maakunnallisia rajoja, joten lainsäädännöllä on turvattava kattavat ja asiakkaiden tarpeita vastaavat palvelut koko Suomessa.

Osaavan työvoiman saatavuutta tulee tarkastella koko maan näkökulmasta. Avoimet työpaikat ja työnhakijat on saatava kohtaamaan entistä tehokkaammin ilman, että maakuntien rajat muodostavat uusia kannustinloukkuja jo nytkin puutteelliseen työvoiman liikkuvuuteen.

Lisäksi julkisen vallan käyttöoikeutta on tarkasteltava perusteellisesti. Syksyllä 2016 valmistellun työttömien kolmen kuukauden määräaika-aastattelujen suhteen ilmeni, että tietyt TE-toimiston virkailijoiden lähinnä työttömyysturvaan liittyvät päätökset tulkitaan niin merkittäviksi julkisen vallan käytöksi, ettei näitä tehtäviä voida antaa muiden kuin viranomaisen tehtäväksi. EK painottaa, että jatkovalmistelussa kaikki tällaiset lainsäädännölliset ja muut esteet poistetaan, jotta aidosti voidaan hyödyntää myös yksityisten tai kolmannen sektorin palveluntuottajien palveluita TE-palveluiden järjestämisessä.

Alueellinen tieverkko ja tienpito

Maakuntalakiluonnoksen mukaan vuoden 2019 alusta alueellisesta tienpidosta vastaisivat maakunnat. Alueellinen tieverkko, joka on noin 90 % valtion 78.000 km tieverkosta, siirtyisi maakuntien omistukseen. Maakunnat saisivat liikenneväylien rahoituksen osana maakunnan vuosittaista yleiskatteellista valtionrahoitusta. Maakunnat päättävät itsenäisesti valtionosuuksien käytöstä ja kohdentamisesta eri toimialojensa kesken.

Elinkeinoelämän arvion mukaan maakuntalakiehdotuksella olisi vaikutusta tieverkon laatuun ja sitä kautta yritysten liikenteeseen ja logistiseen kilpailukykyyn. Muutos saattaisi heikentää tieverkon kuntoa. Hallinnollisten portaiden lisääminen ja tienpidon pilkkoutuminen pienempiin kokonaisuuksiin olisivat omiaan heikentämään kustannustehokkuutta. Lisäksi tierahoituksen vieminen osaksi maakunnan valtionosuutta voi johtaa siihen, että maakunta vähentää tienpitoon tarkoitettuja varoja ja kohdentaa niitä muuhun tärkeämmäksi katsomaansa kohteeseen. Valtion olisi lisättävä tienpidon rahoitusta 24 % nykyisestä, jotta maakunnat alv-velvollisina voisivat käyttää saman verran tienpitoon kuin valtion nykyään.

Maakuntien erilaisuus ja itsenäisyys voisivat johtaa alueellisten erojen ja rajojen syntyymiseen tieverkolle ja tästä olisi haittaa liikenteelle. Tieverkon yhtenäisyys ja liikenneolosuhteiden ennakoitavuus yli aluerajojen on keskeistä liikenneturvallisuudelle. Pitkien yhteysvälien yhtenäinen palvelutaso on taas tehokkaan yrityslogistiikan järjestämisen edellytys.

Näistä syistä Elinkeinoelämän keskusliitto EK vastustaa valtion tieverkon omistuksen ja alueellisen tienpidon siirtämistä maakuntien vastuulle. Valtion tieverkon ylläpidon ja kehittämisen tulisi jatkossakin olla yhtenäistä ja osa valtakunnallista liikennejärjestelmää.

Liikennejärjestelmän kehittämisessä keskeistä on saada liikenneinfran laatu lähemmäs pohjoismaista tasoa ja kunnan heikkeneminen pysäytettyä. Liikenneinfran ja liikenteen digitaalisten palvelujen kehittyminen ei myöskään saisi hidastua hallinnon moniportaistumisen myötä. Liikenneinfra on osa yritysten kansainvälistä kilpailukykyä.

Lisäksi EK toteaa, että Liikennevirastolla ja ELY-keskuksilla on kehittyneet tavat pitää yhteyttä yrityksiin ja valmistella poliittista päätöksentekoa ja siihen ollaan tyytyväisiä. Yritykset voivat olla valtion infraan liittyvien tarpeidensa osalta yhteydessä suoraan lähimpään ELY-keskukseen. Jos asian hoitamiseksi tarvitaan liikenneviraston rahoitusta, voi yritys tai sen edustaja olla lisäksi yhteydessä liikennevirastoon. Poliittista päätöksentekoa varten liikennevirasto koordinoi ja priorisoi rahoituskohteita valtakunnan tasolla yhtenäisin periaattein, jota pidetään oikeudenmukaisena ja kustannustehokkaana tapana.

Samaan aikaan valmistelussa on toinen suuri liikenneväylien hallintoon liittyvä uudistus, liikenneverkkoyhtiö. Se olisi vaihtoehto nykyiselle liikennevirastolle (ja ELY-keskusten liikennetoimialalle).

Liikenneverkkoyhtiöön on mahdoton ottaa kantaa ennen kuin yhtiön valmistelu on pidemmällä. Keskeinen kysymys on, millainen mahdollisuus liikenneväylien kehittämiseen syntyy ja millainen olisi yhtiön aloittava tase. Toistaiseksi ei ole tiedossa, miten yritysten ja kansalaisten kustannukset muuttuisivat, miten paljon nykyiset liikenteen verot ja maksut alenisivat ja millaiset liikenneverkkoyhtiön perimät asiakasmaksut olisivat. Oleellista on myös millä periaatteilla liikenneverkkoa jatkossa kehitetään ja mikä on yhtiön päätöksenteko suhteessa asiakkaisiin, omistajaan ja eduskuntaan.

Ympäristö- ja vesitalouslupitusta sekä niiden valvontaa koskevat tehtävät maakunnissa ja valtiolla

Hallitus linjasi 5.4.2016 maakuntauudistusta koskevan uudistuksen yhteydessä, että valtion aluehallintovirastojen nykyään hoitamat ympäristö- ja vesitalouslupatehtävät siirretään perustettavaan uuteen valtion aluehallinnon viranomaiseen. Lisäksi hallitus tuolloin linjasi, että lakkautettavista ELY-keskuksista

ympäristöä koskevat tehtävät yhdistettäisiin valtion uuteen aluehallinnon viranomaiseen eli samaan viranomaiseen lupatehtävien kanssa. Maakuntalakiluonnos noudattaa tehtyjä linjauksia, sillä AVI:n ympäristö- ja vesitalouslupatehtäviä tai ELY:n ympäristötehtäviä sekä lupien valvontaa ei esityksessä ehdoteta siirrettäväksi maakuntiin. Esitys luo erinomaiset edellytykset yritysten ympäristöllisen päätöksenteon yhdelle luukulle, jossa tarvittavat lupapäätökset voi saada kerralla ja yhdestä paikasta. EK tukee esitystä.

Suurten hankkeiden ympäristöluvat on syytä hoitaa keskitetysti yhden valtion viranomaisen kautta monestakin syystä. Ensinnä investointien luvitusta on nopeutettava ja siksi luvitukseen liittyvät asiantuntijatehtävät on järkevää koota yhteen paikkaan. Asiantuntemus on tällöin suoraan käytettävissä lupaharkinnassa ilman aikaa vieviä kirjallisia lausuntokierroksia. Lisäksi ns. yleisen edun turvaaminen voidaan hoitaa viraston sisäisenä asiana ilman nykyisenkaltaisia ja huomattavaa viivästystä aiheuttavia ELY-keskuksen valituksia AVI:n lupapäätöksistä. Näin voidaan myös turvata lupapäätösten parempi laatu ja yhdenmukaisuus koko maassa, sillä viraston sisäisenä asiana erikoistuminen ja resurssin joustava kohdentaminen ovat mahdollisia.

Maakunnat hoitaisivat jatkossa mm. vesihuollon, vesivarojen käytön ja hoidon, tulvariskien, alueellisten luonnonvarojen ja mm. vesienhoidon suunnittelun tehtävät.

Valtion uuden aluehallinnon viranomaisen on 5.4. tehdyn hallituksen linjauksen mukaan tarkoitus hoitaa myös vesitalouslupatehtävät. Nykyäänkin vesilain mukaiset vesitalousluvut hoidetaan valtiolla ja elinkeinoelämä tukee tällaista rakennetta. ELY-keskusten vesiosaaminen ja -tehtävät lakiesityksen mukaan kuitenkin siirtyisivät maakunnille. Tältä osin tulisi vielä pohtia resurssin jakoa maakuntien ja valtion uuden viranomaisen kesken. Valtion uuteen viranomaiseen on allokoitava riittävä määrä luvitukseen ja valvontaan kytkeytyvää vesiosaamista, jottei yritysten merkittävässä investointihankkeissa jouduta tältä osin turhaan aikaan vieviin kirjallisiin lausuntoihin ja tiedonsiirtoihin maakunnasta valtiolle.

Maakuntakaavoitus

Yksi keskeinen tehtävä tulevissa maakunnissa on maakunnan suunnittelu ja maakuntakaavoitus (6 §:n 11)). Annettaessa tätä lausuntoa käytössä ei ole valtion aluehallintoa koskevaa lakiehdotusta. Lisäksi maankäyttö- ja rakennuslain osauudistus on kesken. Näin ollen emme voi ottaa kantaa maankäytön suunnittelun tehtävien hoitoon kokonaisuutena. Avoinna on esimerkiksi valtion rooli maankäytön suunnittelussa tulevaisuudessa.

Nykyisellään valtio (ELY-keskus) ohjaa, edistää ja valvoo kuntien kaavoitusta. Lisäksi ELY-keskuksella on valitusoikeus kaavapäätöksistä. Elinkeinoelämän hankkeissa viranomaisvalituksia on pidetty yhtenä ongelmana ja kaavoitusta hidastavana pullonkaulana.

EK on maankäyttö- ja rakennuslain osauudistuksia koskeneessa lausunnossaan todennut seuraavaa: "Valtion roolin maankäytön suunnittelussa tulisi olla toimiva ja ennakkollinen yhteistyö maakunnan ja kuntien kanssa. Nykyisestä ohjaus- ja laillisuusvalvontatehtävistä tulisi pyrkiä pois. Ensisijaisesti tulisi harkita, tarvitaanko valtion valitusoikeuksia jatkossa lainkaan".

Maakuntastrategiaa koskevassa pykälässä (35 §) todetaan, että maakunnan strategiassa tulee ottaa huomioon mm. alueiden, alueiden käytön, elinympäristönlaadun ja alueen elinkeinojen kehittäminen. Ehdotus on kannatettava. Lisäksi ehdotuksen 6 §:n (Maakunnan tehtävät) mukaan maakunnan tehtävänä on kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen edistäminen. Tähän liittyen tehtäväksiantoa voisi terävöittääkin; maakunnille voitaisiin antaa elinkeinojen edistämiseksi ohjaavaakin roolia suhteessa kuntiin. Nykyisellään ELY-keskusten ohjaava rooli ei ole näkynyt millään tavalla (esim. lausunnoissa tai valituksissa) alueiden käytön suunnittelun tavoitteiden toteutumista valvottaessa siltä osin, kuin on kyse MRL 5 §:n mukaisesta elinkeinoelämän toimiedellytysten ja toimivan kilpailun edistämisen tavoitteesta.

Muutoksenhaku maakunnan tekemistä päätöksistä

Maakuntalakiluonnoksessa ehdotetaan (142 §), että valitusoikeus maakunnan valtuuston päätökseen olisi

asianosaisilla ja maakunnan jäsenillä. Tämä tarkoittaisi, että kaikki maakunnan jäsenet voisivat valittaa mm. maakuntakaavasta. Ehdotus vastaa nykytilaa, mutta maakuntalain antaminen mahdollistaa myös valitusoikeuksien uudelleenpunninnan. Jo nyt tiedetään, että kaavavalitukset ovat yksi keskeisimmistä kaavoituksen pullonkauloista. Laajat kansalaisten osallistumisoikeudet ovat tärkeä arvo, mutta samalla pitäisi tarkkaan harkita sen vaikutuksia yhteiskunnan tärkeille intresseille yleisesti. Erityisesti yksittäisissä yritysten ns. hankekaavoissa voitaisiin vielä harkita maakunnan jäsenyyden sijasta asianosaisuuteen perustuvaa valitusoikeutta. Tämä voisi olla perusteltua siksi, etteivät ns. hankekaavat yleensä muuta kunnan tai maakunnan muuta maankäyttöä merkittävästi, vaan niillä sovitetaan hanke välittömään ympäristöönsä ilman laajempia vaikutuksia.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.